

Přehled vybraných výsledků kontrolní činnosti realizované v roce 2012 odborem hygieny výživy a PBU

Obsah:

1.	OBLAST HYGIENY VÝŽIVY.....	2
1.1	Personální situace a vzdělávání.....	2
1.2	Činnost dotčeného orgánu státní správy.....	2
1.3	Státní zdravotní dozor	3
1.4	Šetření podnětů.....	7
1.5	Centrální a regionální cílené kontrolní akce	7
1.5.1	Centrální kontrolní akce – úkoly hlavního hygienika ČR.....	7
1.5.2	Regionální kontrolní akce	9
1.6	Mimořádné kontrolní akce	9
1.7	Odběr vzorků.....	10
2.	OBLAST PŘEDMĚTŮ BĚŽNÉHO UŽÍVÁNÍ	11
2.1	Státní zdravotní dozor	11
2.2	Šetření podnětů.....	13
2.3	Centrální a regionální cílené kontrolní akce	13
2.3.1	Centrální kontrolní akce – úkoly hlavního hygienika ČR.....	13
2.3.2	Regionální kontrolní akce	14
2.4	Mimořádné kontrolní akce	15
2.5	Odběr vzorků.....	15
3.	Použité zkratky	16

1. OBLAST HYGIENY VÝŽIVY

Předmětem činnosti odboru hygieny výživy a PBU je v oboru hygieny výživy zajišťování státního zdravotního dozoru nad poskytováním stravovacích služeb a v oblasti bezpečnosti potravin v regionu Středočeského kraje.

1.1 Personální situace a vzdělávání

Kontrolní činnost zajišťovalo celkem 43 pracovníků, z čehož 50 % představují pracovníci s vysokoškolským vzděláním. V rámci dalšího vzdělávání bylo v daném roce uskutečněno mnoho interních vzdělávacích akcí, jako jsou jednodenní i vícedenní semináře. Odborný program na těchto seminářích byl vždy zajištěn za účasti vysokoškolských pedagogů a dalších špičkových odborníků např. ze Státního zdravotního ústavu, Ministerstva zdravotnictví apod. Školení probíhala i interaktivními formami.

Zaměstnanci se zúčastnili i celé řady externích vzdělávacích seminářů, které byly pořádány např. Českou potravinářskou společností, Ministerstvem zdravotnictví, NCO NZO Brno, Institutem profesní přípravy. Jednalo se o systémové vzdělávání v rovině odborné i právní problematiky.

Vedoucí pracovníci byli v rámci zavádění Strategie rozvoje lidských zdrojů KHS průběžně školeni v oblasti „manažerských dovedností“.

Již tradičně se také uskutečnila vícedenní akce se zástupci Státní zemědělské a potravinářské inspekce a Krajské veterinární správy, která měla za cíl výměnu zkušeností a další zlepšení a prohloubení spolupráce.

Zaměstnanci se zúčastnili i mezinárodních akcí organizovaných EK (zaměření kurzů na různé oblasti - PBU, zoonózy, aditiva, boj se zločinem spojeným s potravinami).

1.2 Činnost dotčeného orgánu státní správy

V rámci působnosti stavebního zákona vydává KHS, jako dotčený správní orgán ve smyslu § 77 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, závazná stanoviska k dokumentacím staveb pro územní řízení, stavební řízení a k užívání staveb jako podklad pro stavební úřady. Jedná se např. o restaurace, prodejny potravin, supermarkety, hotely, výrobní a sklady potravin, stabilní stánky apod.

V případech, kdy nejsou respektovány požadavky vyplývající pro danou činnost z právních předpisů, jsou vydávána negativní stanoviska.

Přehled vydaných stanovisek v roce 2012

Typ opatření	Vydáno (počet)		
	z toho		
	kladné	negativní	
Stanoviska k projektové dokumentaci ve smyslu §77 zák. č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	576	559	17
Stanoviska ke kolaudaci ve smyslu §77 zák. č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	265	256	9
Celkem	841	815	26

1.3 Státní zdravotní dozor

K datu 31.12.2012 bylo v regionu Středočeského kraje evidováno celkem 6481 zařízení poskytujících stravovací služby (restaurace, pohostinství, závodní a nemocniční kuchyně apod.), přičemž z tohoto celkového množství bylo v roce 2012 zkontrolováno 61,6 %.

Pozornost je při kontrolní činnosti zaměřena především na dodržování takových povinností a opatření, které mají přímý vliv na bezpečnost pokrmů a potravin. Mimo jiné se kontroluje původ surovin používaných pro výrobu pokrmů včetně značení. V indikovaných případech je věrohodnost předložených dokladů ověřována i u dodavatelů. Dále jsou kontrolovány technologické postupy výroby, dodržování doby spotřeby potravin, dodržování systémů založených na zásadách HACCP včetně dodržování deklarovaného složení pokrmů. V případech, kdy je dozor rovněž zaměřen i na ověření, zda nedochází ke klamání zákazníka, jsou pokrmy příslušným zdravotním inspektorem k zajištění maximální objektivity nejprve objednány, a až poté je zahájení státní kontroly oznámeno, případně je i odebrán vzorek takového pokrmu. Dozor je zaměřen i na úroveň dodržování provozní a osobní hygieny, skladování potravin, manipulaci s potravinami a pokrmy, uvádění potravin do oběhu, způsob likvidace odpadů, materiály a předměty určené pro styk s potravinami, školení zaměstnanců, stavebně technický stav, zásobení vodou, dodržování „protikuřáckého zákona“ atd. Běžnou součástí kontrol je i smyslové posuzování potravin a pokrmů zejména s ohledem na výskyt možných senzorických změn.

Četnost kontrol vychází z kontrolních plánů, které zohledňují míru rizika provozované činnosti. Dalším kritériem jsou upozornění ostatních dozorových orgánů, výsledky předchozích kontrol, spotřebitelské veřejnosti, médií i hlášení v rámci systému RASFF. Kontroly jsou prováděny bez předchozího ohlášení.

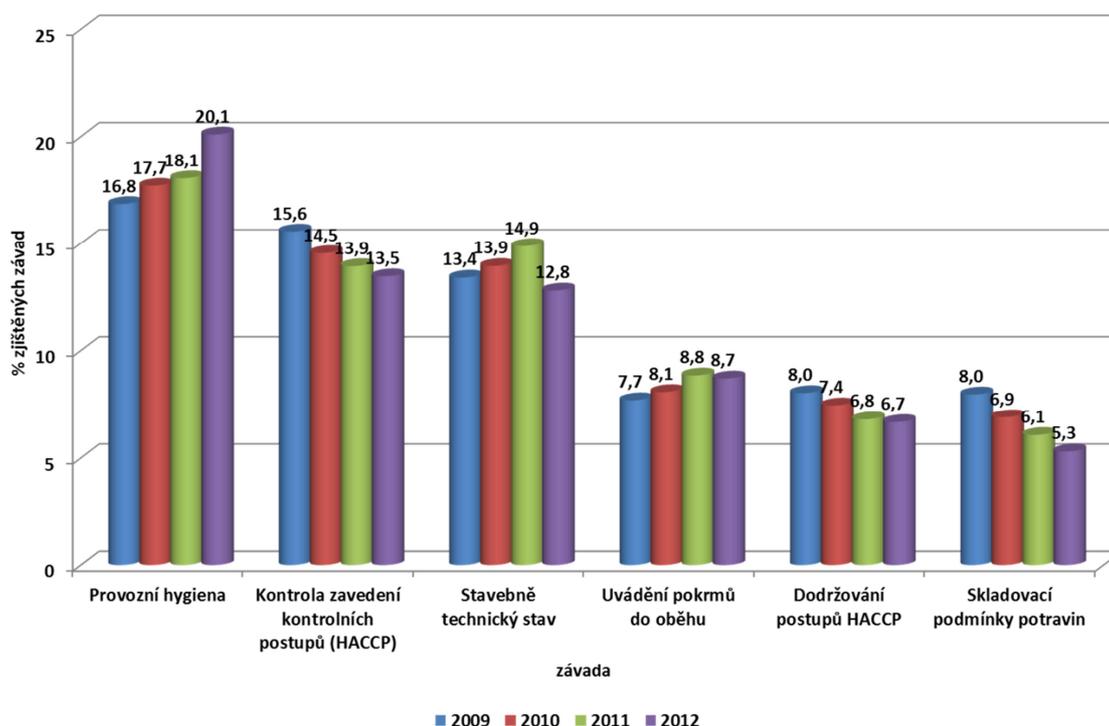
V indikovaných případech je součástí kontroly i odběr vzorků. Ve většině případů jsou vzorky odebírány pro mikrobiologické vyšetření. Při běžném dozoru se vzorkování pokrmů a potravin provádí náhodným výběrem. V případech s epidemiologickou souvislostí, stížnostech a při haváriích jde o výběr záměrný. Výsledky odběru vzorků jsou uvedeny v dalším textu (viz bod 1.7).

Pozn. Některé následující údaje, pokud byly dostupné, jsou uváděny a hodnoceny za poslední čtyři roky.

Přehled případů nedodržení požadavků právních předpisů v průběhu let 2009 - 2012

Ukazatel	Počet kontrol, u kterých bylo zjištěno nedodržení právních požadavků			
	2009	2010	2011	2012
Stavebně-technický stav provozovny	643	623	557	508
Provozní hygiena	809	787	676	797
Podmínky skladování potravin	382	307	210	227
Manipulace s potravinami	227	144	128	110
Osobní hygiena personálu	73	68	53	60

Přehled nejčastěji zjišťovaných závad v průběhu let 2009 - 2012

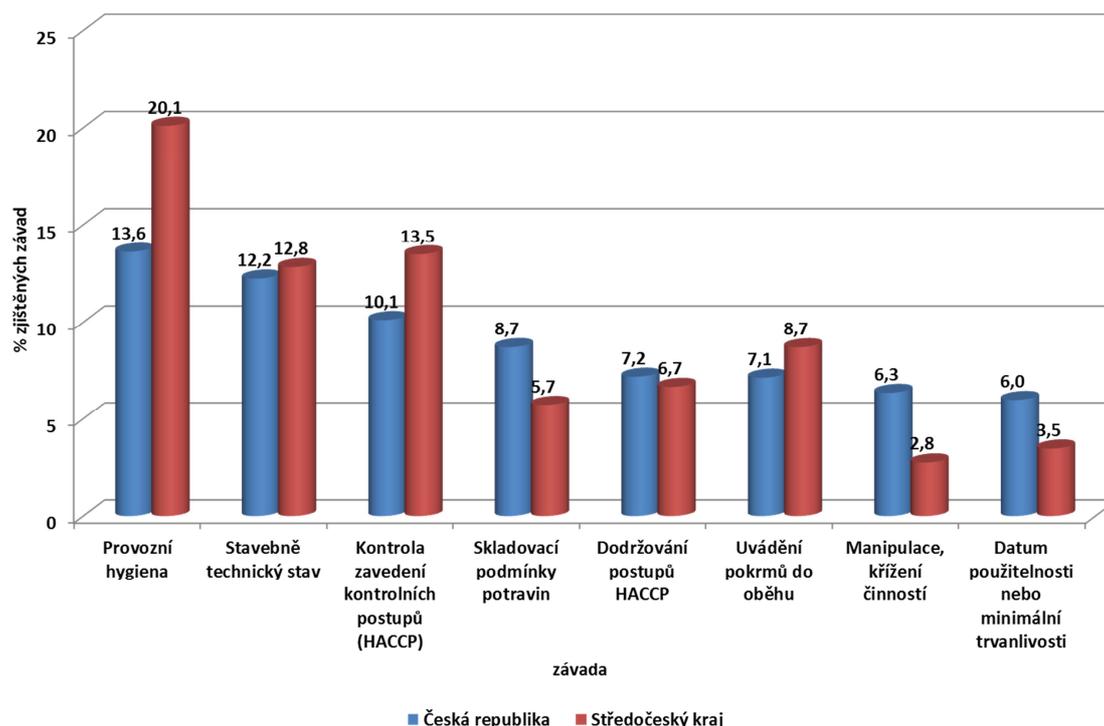

Závady v provozní hygieně jsou stále zjišťovány s největší četností. Jedná se o nedostatečnou úroveň čistoty prostředí (např. podlahy, povrchy zařízení, pracovní plochy, skladování předmětů či potravin určených pro stravovací provoz apod.).

Mezi časté závady patří i nedostatky v souvislosti s postupy na principu HACCP, které jsou zjišťovány ve větší míře především v malých a středně velkých provozovnách. V řadě případů jsou dokumenty zbytečně složité a administrativně náročné. Je nutné zdůraznit, že většině provozoven v dozorové kompetenci orgánů ochrany veřejného zdraví stačí ke splnění požadavků článku 5 nařízení (ES) č. 852/2004 zavedení zjednodušené samokontroly.

Lze konstatovat, že většina závad zjištěných v roce 2012, nepředstavuje bezprostřední ohrožení bezpečnosti potravin a lze je mnohdy odstranit na místě ihned po jejich zjištění. Podle posouzení rizika vyplývajícího z konkrétních podmínek v provozovně (charakter závady, velikost a typu provozovny, druhu pokrmů a cílové skupiny spotřebitelů apod.) jsou ukládány sankce a potřebná nápravná opatření, jejichž realizace je vždy prověřena následnou kontrolou.

Přehled nedostatků nejčastěji zjišťovaných v provozovnách Středočeského kraje v roce 2012 ve srovnání s Českou republikou

Nedostatky poměrně často pramení z nízké úrovně znalostí personálu, který se ve stravovacích službách vyznačuje častou fluktuací. Tyto nedostatky se týkají zejména menších provozoven, jejichž provozovatelé mívají větší problémy s orientací v právních předpisech týkajících se bezpečnosti potravin než např. velké provozovny typu nemocnic, závodního stravování zaměstnanců apod.

Odstranění zjištěných nedostatků je předmětem jednání s provozovateli. Následně jsou v případě potřeby ukládána nápravná opatření, jejichž frekvenci uvádí následující tabulka.

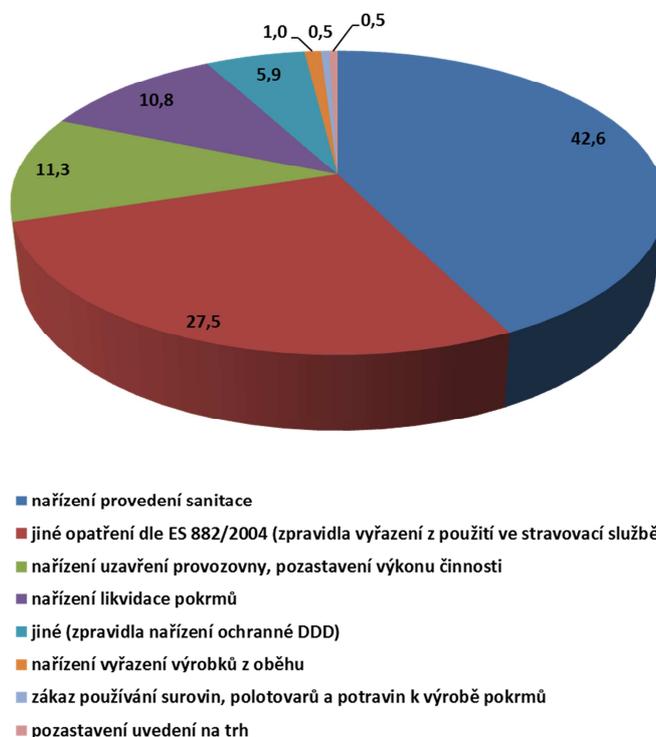
Je třeba zdůraznit, že v řadě případů jsou kontrolované osoby ochotny s orgány ochrany veřejného zdraví spolupracovat a k přijímání opatření přistupují zcela dobrovolně.

Přehled druhů ukládaných opatření v průběhu let 2009 - 2012

Typ opatření	2009	2010	2011	2012
nařízení provedení sanitace	72	88	65	87
nařízení likvidace pokrmů	46	39	20	22
pozastavení používání látek, surovin a polotovaru nebo potravin	2	-	1	0
zákaz používání surovin, polotovarů a potravin k výrobě pokrmů	11	2	5	1
nařízení vyřazení potravin z použití ve stravovací službě	25	61	30	56

Dalším z opatření, které je ukládáno v případě aktuální potřeby, může být nařízení uzavření provozovny, pozastavení činnosti či nařízení provedení ochranné desinfekce, desinsekce a deratizace.

Přehled uložených opatření v provozovnách Středočeského kraje v roce 2012, v %

Za nesplnění povinností vyplývajících z platných právních předpisů byly uloženy pokuty v celkové výši 1 296 400,-Kč.

Přehled uložených sankcí v průběhu let 2009 - 2012

Druh sankce	2009		2010		2011		2012	
	počet	suma (Kč)	počet	suma (Kč)	počet	suma (Kč)	počet	suma (Kč)
bloková pokuta	176	250 800	212	284 000	165	218 900	171	201 900
správní řízení	526	2 426 000	444	1 757 000	381	1 495 000	363	1 084 500
celkem	702	2 676 800	656	2 041 000	549*	1 725 900*	535*	1 296 400

*) zbytek byl uložen na jiném legislativním základě, např. podle zákona č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

Nejčastěji byly sankce ukládány v souvislosti s nedodržením provozní hygieny, nedodržením skladovacích podmínek potravin, nezajištěním prostředků pro mytí a hygienické osušení rukou, nedodržením doby spotřeby a teplot při uchovávání a uvádění pokrmů do oběhu, nedostatky v označování, nedostatečným doložením původu potravin,

nedostatky v zavedení a dodržování byť zjednodušených postupů založených na zásadách HACCP apod.

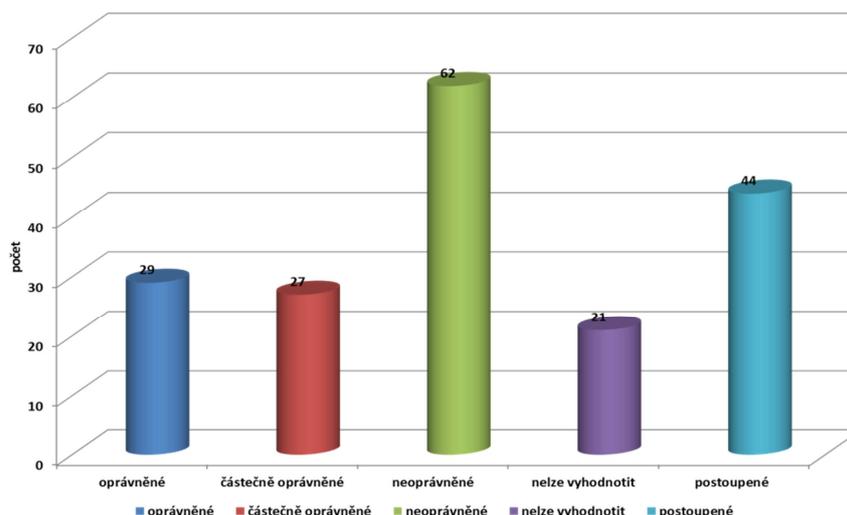
1.4 Šetření podnětů

V oblasti hygieny výživy jsou řešeny podněty spotřebitelů, orgánů státní správy a samosprávy v oblasti stravovacích služeb a bezpečnosti potravin.

Na odbor hygieny výživy a PBU bylo v roce 2012 celkem přijato 271 podnětů.

V oblasti hygieny výživy bylo přijato celkem 259 podnětů, z toho 183 adresných podnětů a 76 anonymních podání. Na základě místní či věcné nepříslušnosti bylo jiným kompetentním dozorovým orgánům státní správy 44 podnětů postoupeno. Celkem tedy pracovníky oddělení hygieny výživy bylo šetřeno 215 podnětů jak adresných, tak anonymních. Adresné podněty byly po vykonání státního zdravotního dozoru vyhodnoceny jako oprávněné – 29 podnětů, částečně oprávněné – 27 podnětů, neoprávněné – 62 podnětů. Vzhledem k časovému odstupu, uzavření provozovny, apod. nebylo možno vyhodnotit 21 podnětů.

Zhodnocení adresných podnětů podaných v oblasti hygieny výživy v roce 2012

1.5 Centrální a regionální cílené kontrolní akce

Centrální (celorepublikové) a regionální (krajské) cílené kontrolní akce jsou zaměřeny na specifické činnosti, výrobky či provozovny, vždy s přihlédnutím k míře rizika a aktuální situaci.

1.5.1 Centrální kontrolní akce – úkoly hlavního hygienika ČR

Státní zdravotní dozor je cílen na určitou problematiku bezpečnosti potravin. Úkoly hlavního hygienika ČR (vyhlašované Ministerstvem zdravotnictví ČR) jsou ukládány a následně prováděny s celostátní působností. V průběhu roku 2012 plnili pracovníci v oblasti hygieny výživy následující úkoly hlavního hygienika ČR:

Celostátní prioritní oblasti výkonu SZD

Kontrola obsahu vybraných syntetických barviv ve zmrzlinách a ledových tříštích

Cílený SZD byl zaměřen na kontrolu značení surovin používaných pro výrobu zmrzlin a/nebo ledových tříští, zejména s ohledem na používání barviv, výrobní postup, používání vybraných syntetických barviv, uplatňování postupů na principu HACCP se zaměřením na používání přídatných látek. Celkem bylo zkontrolováno 56 zařízení, odebráno 34 vzorků (21x zmrzlina, 13x ledové tříště). Vzorky byly analyzovány kvalitativně i kvantitativně na přítomnost vybraných syntetických barviv. U 13 odebraných vzorků nebyla syntetická barviva vůbec prokázána. Jedna sypká směs pro výrobu ledové tříště byla chybně značena, toto zjištění bylo předáno k dalšímu došetření SZPI. Jeden vzorek ledové tříště nevyhověl požadavkům na obsah syntetických barviv dle vyhlášky č. 4/2008 Sb. Při došetření byl odebrán dostupný vzorek jiné šarže ledové tříště, výsledek laboratorního vyšetření byl již vyhovující. V rámci akce nebyla v souvislosti s řešenou problematikou uložena žádná peněžité sankce ani žádné nápravné opatření.

Sledování zdravotní nezávadnosti zeleninových a ovocných salátů, pokrmů obsahujících syrovou zeleninu a zeleninových příloh připravovaných z čerstvé nebo mražené zeleniny

Cílený SZD byl zaměřen na kontrolu zajištění sledovatelnosti, dodržování skladovacích podmínek a teplotního řetězce u surovin, rozpracovaných pokrmů/polotovarů a hotových pokrmů, ochrana před kontaminací atd. Bylo provedeno celkem 57 kontrol, odebráno 33 vzorků (28x vzorky obsahující zeleninu, 5x vzorky obsahující ovoce). Vzorky byly podrobeny mikrobiologickému laboratornímu vyšetření (průkaz a stanovení počtu *Listeria monocytogenes* a *Escherichia coli*), všechny výsledky byly vyhovující. Celkem bylo uloženo 7 peněžitých sankcí v sumární výši 20 000,- Kč. Dále byla uložena 3 nápravná opatření.

Celostátní cílené kontrolní akce

Cílený státní zdravotní dozor v provozovnách stravovacích služeb v roce 2012 zaměřeného na odběr vzorků pokrmů s pravděpodobným výskytem akrylamidu

Cílený SZD zaměřený na výše uvedené téma byl realizován pro období jaro 2012. Jednalo se o 4. etapu dlouhodobého monitorování množství akrylamidu ve vybraných typech potravin na základě doporučení Komise 2010/307/EU ze dne 2. června 2010 o monitorování množství akrylamidu v potravinách. V provozovnách společného stravování připravujících pokrmy s pravděpodobným výskytem akrylamidu byl proveden odběr 4 vzorků, a to konkrétně 2x bramborák, 1x smažené hranolky, 1x perník. Výsledky monitoringu jsou centrálně zpracovávány EK. Pro akrylamid zatím nejsou Evropskou unií stanoveny limitní hodnoty.

Sledování označení a zdravotní nezávadnosti drůbežního masa a pokrmů a výrobků z drůbežního masa, sledování značení a zdravotní nezávadnosti konzumních slepičích vajec a výrobků a pokrmů obsahujících vejce, s cílem posoudit účinnost postupů založených na zásadách HACCP

Cílený SZD byl zaměřen na kontrolu označení, zajištění sledovatelnosti, dodržování skladovacích podmínek a teplotního řetězce u surovin, rozpracovaných pokrmů/polotovarů a hotových pokrmů, ochrana potravin před kontaminací, včetně postupů při rozmrazování drůbežního masa, podmínky tepelného opracování atd. Zkontrolováno bylo celkem 57 zařízení, odebráno 23 vzorků (12x drůbeží maso, 11x slepičí konzumní vejce). Všechny odebrané vzorky vyhověly z hlediska sledovaných mikrobiologických parametrů (*Salmonella* spp., *Listeria monocytogenes* a *Campylobacter* spp.) požadavku na zdravotní nezávadnost. Celkem bylo uloženo 9 peněžitých sankcí sumárně ve výši 22 000,-Kč. Nebylo nařízeno žádné

nápravné opatření. Na základě zjištění provedených v rámci státního zdravotního dozoru byla pracovníky KHS posuzována i účinnost postupů založených na zásadách HACCP aplikovaných v kontrolovaných potravinářských podnicích.

1.5.2 Regionální kontrolní akce

Státní zdravotní dozor prováděný v rámci těchto kontrolních akcí je vždy tematicky zaměřen na určité oblasti bezpečnosti potravin, jejich výběr vychází z konkrétních podmínek a situace v daném regionu Stč. kraje.

V roce 2012 byly v oblasti hygieny výživy prováděny regionální kontrolní akce zaměřené na následující problematiku:

Regionální prioritní oblasti výkonu SZD

Vzhledem ke kauze „metanol“ byly plánované regionální priority pro rok 2012 operativně přesunuty do oblasti kontroly bezpečnosti alkoholických nápojů (viz bod 1.6).

Regionální cílené kontrolní akce

Kontrola provozoven v rekreačních oblastech

Celkem bylo zkontrolováno 336 provozoven. Mezi nejčastěji se vyskytující nedostatky patřilo nedodržení zásad provozní hygieny, uplatňování kontrolních postupů založených na zásadách HACCP, špatný stavebně-technický stav. Suma uložených sankcí dosáhla počtu 60 v celkové výši 133 900,-Kč. Bylo uloženo 18 nápravných opatření.

Kontrola provozoven s večerním provozem

Celkem bylo zkontrolováno 251 provozoven. Nejčastější nedostatky se vyskytovaly v úrovni provozní hygieny, v souvislosti se zavedením a dodržováním postupů založených na zásadách HACCP. Uloženo bylo 14 nápravných opatření, suma uložených sankcí dosáhla počtu 48 a celkové výše 78 000,- Kč.

1.6 Mimořádné kontrolní akce

Kauza „metanol“

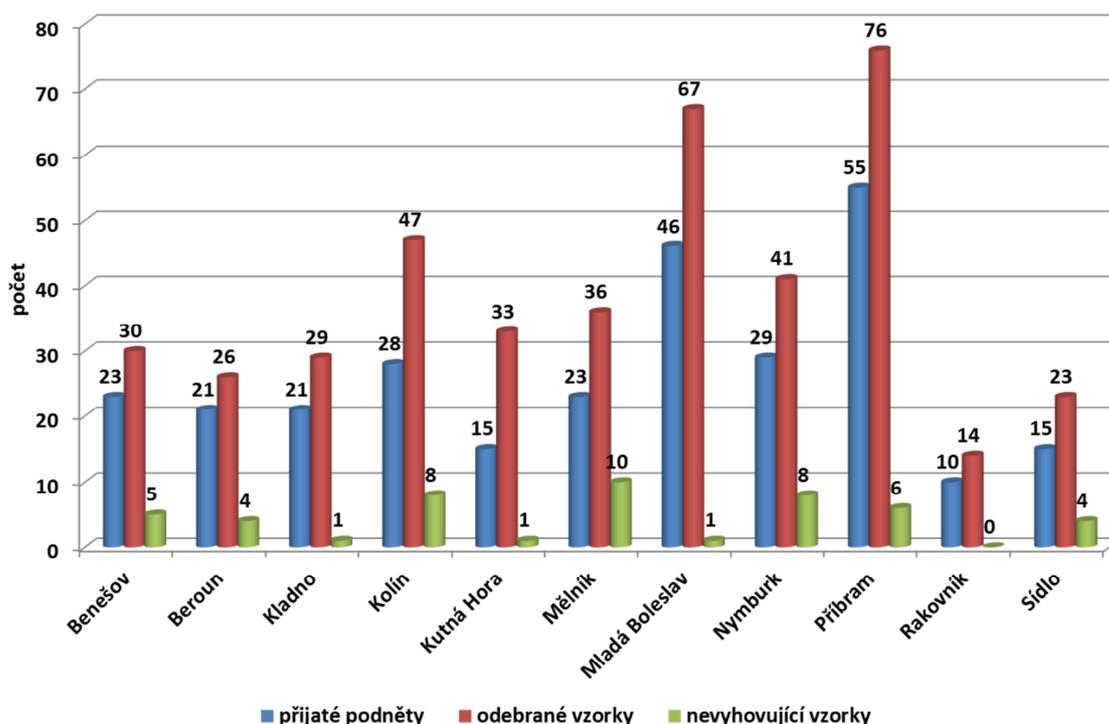
V rámci kontrol dodržování mimořádných opatření MZ bylo provedeno celkem 2 593 kontrol v zařízeních poskytujících stravovací služby. Dále bylo v jednotlivých regionech provedeno přes 180 kontrol na jednorázových společenských akcích typu „Poutě“, „Vinobraní“, „Vánoční a adventní trhy“ apod. Při SZD bylo odebráno celkem 66 vzorků, z nichž 7 vzorků nevyhovělo – 6 v parametru metanol a 1 vzorek v důsledku přítomnosti denaturačních činidel. Kontroly byly prováděny v koordinaci s dalšími orgány např. Celní správou, Policí ČR atd. V roce 2012 bylo za nedostatky spojené s lihovinami v rámci kontrolní akce „metanol“ uloženo v příkazním řízení celkem 18 pokut v celkové výši 44.000,-Kč a ve správním řízení celkem 5 pokut v celkové výši 25.000,-Kč. Dále bylo vydáno 21 nápravných opatření k pozastavení či vyřazení z použití ve stravovací službě.

Současně v době od 6.12.2012 do 28.12.2012 bylo přijato 286 podnětů od občanů spojených s odběrem celkem 422 vzorků lihovin k laboratornímu vyšetření. Nejčastěji se jednalo o tuzemák 36 %, vodku 15 %, slivovici 15 % a ostatních 34 % představují především ovocné

pálenky, borovičky atd. 48 odebraných vzorků nevyhovělo buď v parametru metanol a/nebo 2-isopropanol. Informace o nevyhovujících vzorcích byly předány Celní správě a Policii ČR.

Bylo provedeno více než 1079 konzultací a podání informací o bezpečnosti lihovin a stanovených požadavcích pro bezplatné vyšetření vzorků.

Přehled přijatých podnětů od občanů spojených s odběrem vzorků lihovin v rámci kauzy „metanol“ dle územních pracovišť KHS Středočeského kraje

RASFF

V oblasti hygieny výživy byla dále řešena hlášení ze systému rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF). Jednalo se například o kontroly provedené na základě cílených hlášení podezření na zvýšené množství histaminu v tuňáku v olivovém oleji, přítomnost nepovoleného barviva ve zmrzlinové směsi apod.

1.7 Odběr vzorků

U vzorků pokrmů a potravin určených k přímé spotřebě a stěrů z povrchů je odběr vzorků zaměřený především na kontrolu mikrobiologických požadavků a vznikající v průběhu výroby a uvádění pokrmů do oběhu. Dále jsou vzorky podrobeny vyšetření z hlediska chemických ukazatelů jako například přítomnost syntetických barviv, obsah etanolu, či v rámci kauzy „metanol“ na přítomnost metanolu a/nebo denaturačních činidel.

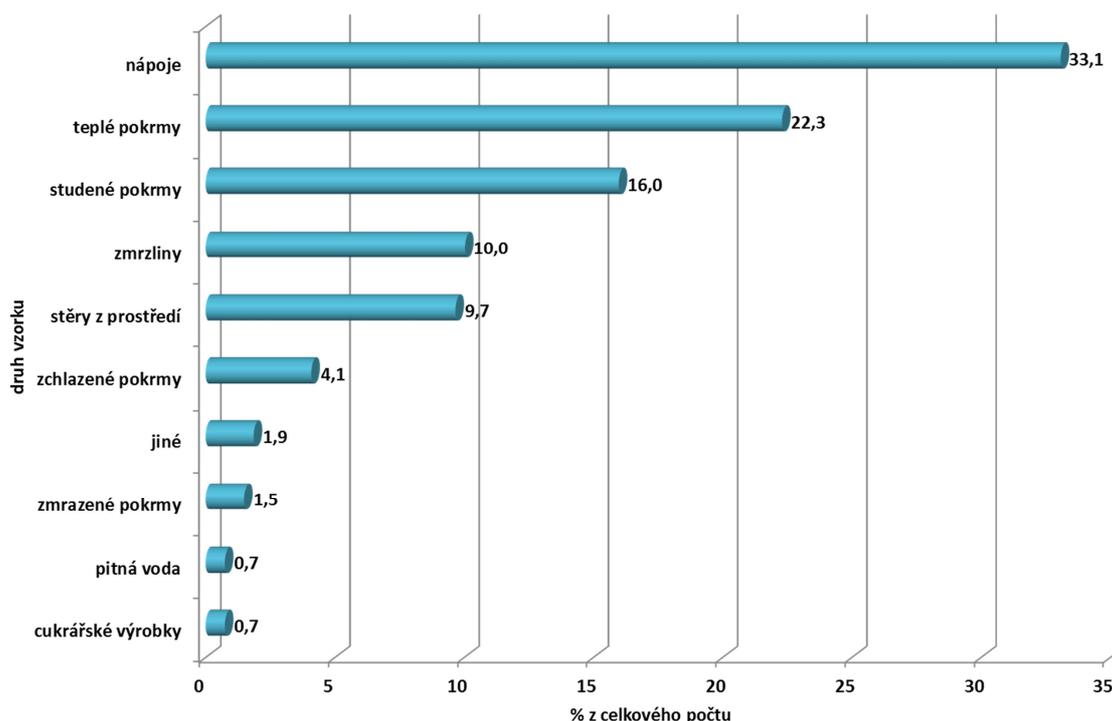
Odběr vzorků a jejich analýza byla v roce 2012 prováděna v rámci státního zdravotního dozoru, při došetřování, při epidemiích alimentárních onemocnění.

Přehled odebraných vzorků v průběhu let 2009 – 2012

	2009	2010	2011	2012
Celkový počet odebraných vzorků	395	412	377	269
Počet nevyhovujících vzorků*	7	7	16	16
Zastoupení nevyhovujících vzorků				
mikrobiologicky	6	2	11	4
chemicky	0	2	7	11

*) některé vzorky nevyhověly ve více sledovaných parametrech

Přehled odebraných vzorků dle komodit v roce 2012

2. OBLAST PŘEDMĚTŮ BĚŽNÉHO UŽÍVÁNÍ

2.1 Státní zdravotní dozor

K datu 31.12.2012 bylo v regionu Středočeského kraje evidováno celkem 205 provozoven výrobců, dovozců předmětů běžného užívání. V roce 2012 bylo celkem provedeno 281 kontrol u výrobců, dovozců a v tržní síti. U výrobců a dovozců předmětů běžného užívání bylo zkontrolováno značení a dokumentace u 102 druhů výrobků/materiálů, v distribuční síti u 432 druhů výrobků/materiálů, u 19 výrobků bylo provedeno laboratorní vyšetření.

V rámci 186 hlášení v systému včasného varování RAPEX bylo provedeno celkem 16 kontrol při vyhledávání nebezpečných kosmetických prostředků, 15 kontrol pro hračky a 4 kontroly pro výrobky pro děti do 3 let. Žádný z notifikovaných výrobků nebyl na území Středočeského kraje nalezen.

Dále bylo provedeno 61 šetření v rámci vyhledávání vyhlášených nebezpečných výrobků, a to kontrol: 10 pro kosmetické prostředky, 11 pro předměty určené pro styk s potravinami a 7 pro hračky.

Příklady zjišťovaných závad:

V oblasti **výrobků pro děti ve věku do tří let** bylo při 34 kontrolách zkontrolováno 57 výrobků, např. při kontrole značení zjištěny ve 14 případech nedostatky, u 22 výrobků předloženo nevyhovující prohlášení. Za opakovaně chybějící značení byla udělena sankce.

V oblasti **hraček** bylo při 8 kontrolách zkontrolováno 11 výrobků. Nedostatky byly zjištěny při odběru vzorků, ve 4 případech byla udělena sankce, neboť měkčené plastové materiály hlaviček panenek obsahovaly zakázané estery kyseliny ftalové, a to di-(2-ethylhexyl)ftalát.

V oblasti **kosmetických prostředků** bylo při 100 kontrolách zkontrolováno 310 výrobků. Zjištěno např. 10 výrobků s neuvedením názvu nebo adresy výrobce nebo dovozce, 8 výrobků s prošlým datem minimální trvanlivosti, 4 výrobky neměly na obale uvedené složení, 5 výrobků nebylo označeno šarží, u 4 chybělo uvedení funkce výrobku v českém jazyce. Za nevyhovující značení v několika parametrech bylo uděleno 7 sankcí, 1 sankce za uvádění na trh kosmetických prostředků s prošlým datem minimální trvanlivosti bez upozornění pro spotřebitele. V ostatních případech byla přijata dobrovolná opatření – stažení z prodeje, doznačení doložené písemnou zprávou.

V oblasti **předmětů určených pro styk s potravinami** bylo při 82 kontrolách zkontrolováno 154 výrobků. Předměty byly často vybaveny nedostatečným prohlášením, neúplným značením osoby odpovědné za výrobek nebo nedostatečnou dokumentací. Ve 4 případech byla uložena sankce za chybějící dokumentaci. U ostatních zjištění byla přijata opatření – předložení doplněného prohlášení, doložení doznačení.

Jednoznačně největší problém představuje dovoz ze zemí mimo Evropskou unii, především z Číny, Vietnamu, Hongkongu, ale i z dalších rozvojových států. Výrobky jsou velmi často prodávány v prodejnách „levného zboží“, kde prodejci nejsou schopni doložit dokumentaci k výrobkům a není často možné ani vysledovat původ výrobku, uděleny 3 sankce. Určité nedostatky jsou zjišťovány i v případech distributorů, zejména v oblasti prohlášení, ale v tomto případě jsou subjekty ochotny s orgány ochrany veřejného zdraví spolupracovat a k přijímání opatření přistupují často na základě dobrovolnosti.

Zjištěné závady u předmětů běžného užívání zpravidla nepředstavují bezprostřední ohrožení zdraví. Nedostatky bylo možné odstranit následně – zasláním prohlášení od osoby odpovědné za uvedení na trh, doznačením předmětných výrobků, případně jeho stažením z prodeje ještě v době kontroly.

V roce 2012 bylo uloženo celkem 23 pokut v konečné hodnotě 140 000,- Kč. 6 pokut bylo uděleno v oblasti předmětů určených pro styk s potravinami, a to 4x za uvedení na trh výrobku bez dokumentace, 1x za uvedení nebezpečného výrobku a 1x za nepředložení prohlášení. 10 pokut v oblasti kosmetických prostředků bylo uděleno převážně za uvedení výrobků na trh bez vyhovujícího označení a za uvedení na trh výrobku neznámého původu. 6 pokut v oblasti hraček za uvedení na trh nebezpečných hraček a bez nabývacích dokladů. V oblasti výrobků pro děti do 3 let 1 pokuta za uvádění na trh výrobků bez uvedení osoby odpovědné a adresy.

2.2 Šetření podnětů

V této oblasti bylo celkem přijato 12 podnětů od spotřebitelské veřejnosti. Celkem bylo šetřeno 5 podnětů, z toho 1 podnět byl oprávněný, 3 neoprávněné a 1 nebylo možné vyhodnotit. 5 podnětů bylo postoupeno pro místní nepříslušnost a 2 podněty pro věcnou nepříslušnost.

V rámci předmětů určených pro styk s potravinami byly řešeny 2 podněty – 1 podnět byl neoprávněný, 1 nebylo možné vyhodnotit.

V rámci kosmetických prostředků byly šetřeny 2 podněty, 1 byl oprávněný – byla uložena pokuta za prodej prošlé kosmetiky bez označení. 1 podnět byl neoprávněný.

V rámci hraček byl šetřen 1 podnět, týkající se nestálobarevnosti kousátka, závada nebyla prokázána.

2.3 Centrální a regionální cílené kontrolní akce

2.3.1 Centrální kontrolní akce – úkoly hlavního hygienika ČR

Cílené kontroly s celostátní působností, vyhlášené v roce 2012 Ministerstvem zdravotnictví ČR:

Celostátní prioritní oblasti výkonu SZD

Ověření výrobní metody vyhovující správné výrobní praxi při výrobě kosmetických prostředků. Bylo provedeno 11 kontrol u výrobců. Nejčastějšími nedostatky bylo chybějící zdokumentování: řízeného procesu pro případ výskytu odchylek od výroby a odchylek od výrobních instrukcí; metod vzorkování; popisu bezpečné archivace dokumentů a záložních vzorků; popisu opatření přijatých pro případy stahování výrobků z trhu. Provozovatelé činnosti prováděli, ale nebyly zdokumentované. Dokumentace byla postupně doplňována.

Kontrola v oblasti předmětů určených pro styk s potravinami se **týkala ověření zavedení zásad správné výrobní praxe (nařízení (EU) č. 2023/2006.** Bylo provedeno 24 kontrol u výrobců předmětů určených pro styk s potravinami. Nejčastějšími nedostatky bylo nevedení záznamů např. o provedení školení zaměstnanců, údržbě, úklidu. Chyběla dokumentace o postupu nápravy při zjištění neshod, pro případ stažení výrobků z trhu. Provozovatelé činnosti prováděli, ale nebyly zdokumentovány. Dokumentace byla postupně doplňována.

Celostátní cílené kontrolní akce

Kontrola v oblasti kosmetických prostředků se týkala **odběru zubních past** s ověřením obsahu diethylenglykolu, zakázaných esterů kyseliny ftalové, fluoru a stanovení hodnoty pH a **odběru dekorativní kosmetiky** s ověřením obsahu olova, kadmia, niklu, arsenu, rtuti, šestimocného chrómu. Odebráno 5 vzorků zubních past u 3 distributorů a 3 vzorky dekorativní kosmetiky (oční stíny, tvářenka, rtěnka) u 3 distributorů. Vzorky ve sledovaných parametrech vyhověly. Nedostatky byly zjištěny ve značení dekorativních kosmetických prostředků, za něž byly uloženy 3 sankce.

V oblasti předmětů určených pro styk s potravinami byla kontrola v tržní síti zaměřena na odběr **předmětů z polyamidu a melaminu** s ověřením přítomnosti primárních aromatických aminů a formaldehydu. Odebrány 3 vzorky, u 1 vzorku stanovena vyšší migrace formaldehydu – melaminový hrneček byl vyhlášen jako nebezpečný výrobek a nahlášen do systému rychlého varování RASFF.

2.3.2 Regionální kontrolní akce

Regionální prioritní oblasti výkonu SZD

V oblasti **kosmetických prostředků** provedeny kontroly ve **velkoskladech** se zaměřením na **značení**. Při 10 kontrolách bylo zkontrolováno 38 kosmetických prostředků, u 14 výrobků provedena kontrola se zaměřením na **povolené barvicí přísady**, v 1 případě byl výrobek stažen z prodeje; značení 2 kontrolovaných prostředků na ochranu proti slunečnímu záření nevyhovovalo a distributoři v rámci dobrovolného opatření výrobky stáhli z prodeje a vrátili výrobci k doznačení.

V oblasti **předmětů určených pro styk s potravinami** probíhala kontrola **prohlášení u dovozců**. Kontroly byly zaměřeny na dodržování náležitostí prohlášení u keramických a plastových předmětů určených pro styk s potravinami. Bylo provedeno 18 kontrol u **dovozců** předmětů určených pro styk s potravinami, při nichž bylo zkontrolováno cca 14 prohlášení pro plastové výrobky a 5 prohlášení pro keramiku. V prohlášeních pro keramické prostředky chyběla identifikace výrobků, která byla dodatečně doplněna. V prohlášeních pro předměty z plastů chyběly: náležitosti k látkám se specifickými migracemi nebo k látkám s omezeními v potravinách; určení pro jaké typy potravin jsou výrobky určeny a při jaké teplotě.

Regionální cílené kontrolní akce

V oblasti **kosmetických prostředků** probíhala kontrola **značení kosmetických prostředků v tržní síti** zaměřená na: **barvicí činidla** – provedeno 21 kontrol a zkontrolováno 82 kosmetických prostředků, zjištěno 1 nevyhovující označení; **upozornění na obalech prostředků ke slunění** – provedeny 3 kontroly a zkontrolováno 6 prostředků na ochranu proti slunečnímu záření, u 5 výrobků značení nevyhovovalo, byly staženy z prodeje a uložena sankce za uvedení výrobku neznámého původu; dalšími nejčastějšími nedostatky při kontrole značení bylo neuvedení úplné adresy výrobce, šarže nebo složení.

Dále byl státní zdravotní dozor zaměřen na kontroly **předmětů běžného užívání prodávaných na trzích a dalších akcích** konaných ve dnech volna (sobota, neděle). Kontroly provedeny na akcích v Berouně a Kostelci nad Labem (keramické trhy), v Lysé nad Labem – Lázeňský veletrh 2012 (zaměřeno na zdravotní tvrzení u kosmetických prostředků) a Dětský sen 2012 (zaměřeno na značení a prohlášení výrobků pro děti do 3 let), v Hořovicích – Cibulový jarmark a ve Vlašimi – Podblanický jarmark (zaměřeno na prodej předmětů určených pro styk s potravinami, výrobky pro děti ve věku do tří let a kosmetické prostředky). Na uvedených akcích bylo provedeno 45 kontrol a zkontrolováno cca 55 výrobků. V 5 případech byly zjištěné nedostatky postoupeny k došetření místně příslušným KHS, 2x byla následně udělena sankce a 1x v době kontroly byly výrobky staženy z prodeje. Častým nedostatkem byly chybějící údaje v prohlášeních (identifikace výrobků, nesprávná formulace právních předpisů), které byly následně doplněny.

V oblasti **hraček** probíhal cílený odběr **panenek pro děti ve věku od tří let s měkčenými plastovými hlavičkami** se zaměřením na ověření přítomnosti zakázaných esterů kyseliny ftalové. Odebrány byly 4 vzorky, u všech panenek prokázána přítomnost di-(2-ethylhexyl)ftalátu.

2.4 Mimořádné kontrolní akce

Na KHS Středočeského kraje byla cíleně zaslána 3 oznámení ze systému RASFF č. 2012.0985; 2012.1025; 2012.1446, týkající se: předmětu z melaminu – vařečka PATISSERIE; mlýnku na ořechy zn. BERGNER a předmětu z melaminu – plastová salátová mísa 20 cm. Bylo provedeno 7 kontrol ověřujících stažení předmětných výrobků z trhu. Osoby odpovědné byly od výrobců předmětných výrobků informovány a v době kontroly na trh uváděny nebyly.

2.5 Odběr vzorků

V roce 2012 bylo laboratorně vyšetřeno celkem 19 vzorků, 6 vzorků v rámci regionálních akcí a 13 vzorků při ostatních akcích.

V oblasti předmětů a materiálů určených pro styk s potravinami byly odebrány 4 vzorky. Odběry byly provedeny: 3x pro ověření přítomnosti primárních aromatických aminů a formaldehydu v plastovém nádobí či náčiní; 1x pro ověření ovlivnění senzoryckých vlastností potravin u dětské plastové láhve. 1 výrobek byl vyhodnocen jako nevyhovující pro vyšší migraci formaldehydu.

V oblasti kosmetických prostředků bylo odebráno 10 vzorků – z toho 2 vzorky na ověření mikrobiologické čistoty, 5 vzorků zubních past s ověřením obsahu diethylenglykolu, zakázaných esterů kyseliny ftalové, fluoru a stanovení hodnoty pH a 3 vzorky dekorativní kosmetiky (oční stíny, tvářenka, rtěnka) s ověřením obsahu olova, kadmia, niklu, arsenu, rtuti, šestimocného chromu. Kosmetické prostředky vyhověly ve sledovaných parametrech.

V oblasti hraček bylo odebráno v 5 vzorků – 4x plastové panenky určené pro děti od 3 let v rámci regionální akce pro ověření obsahu zakázaných esterů kyseliny ftalové vzhledem k množství panenek vyrobených v Číně a hlášených v systému RAPEX v tomto roce, 1x chrasťátko na základě podnětu na nestálobarevnost. 4 plastové panenky nevyhověly pro obsah zakázaných esterů kyseliny ftalové.

Na základě výsledků odběrů vzorků byla na MZ ČR v roce 2012 zaslána 4 oznámení o výskytu výrobků nesplňujících požadavky na bezpečnost, a to o výskytu: 3x panenky z plastu z důvodu obsahu zakázaných esterů kyseliny ftalové – di-(2-ethylhexyl) ftalátu v materiálech hlaviček panenek, 1x hrneček z melaminu z důvodu migrace formaldehydu.

Tyto výrobky byly po potřebném došetření nahlášený MZ ČR a následně zveřejněny cestou systému rychlého varování (RASFF, RAPEX).

Výsledky vyšetření odebraných vzorků PBU

	Celkem	Vyhovující	Nevyhovující (počet)	Nevyhovující (%)
Výrobky pro děti do 3 let	0	0	0	0
Předměty určené pro styk s potravinami	4	3	1	25
Kosmetické prostředky	10	10	0	0
Hračky	5	1	4	80
Celkový počet za rok 2012	19	14	5	26,3

3. Použité zkratky

HACCP = Hazard Analysis and Critical Control Point (analýza nebezpečí a kritické kontrolní body)

MZ ČR = Ministerstvo zdravotnictví České republiky

PBU = předměty běžného užívání

RAPEX = Rapid Alert System for Non-Food Products (systém rychlého varování pro nepotravinové výrobky)

RASFF = Rapid Alert System for Food and Feed (Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva)

SZD = státní zdravotní dozor

NCO NZO = Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů

Zpracovali:

Ing. Marie Jechová

Ing. Ludmila Bezpalcová

Ing. Helena Bovšková

Ing. Josef Hrdina, MBA